

ALA-HARJA AL HUSAINI BLANCO SEQUEIROS DADU ESKELINEN FRILANDER HUOTARINEN KAJO KYRRÖNEN LATVALA

Sara Stridsberg

SUUR-

TOIM.
SAARA TURUNEN
PETRA MAISONEN

Henrika Paavolahti

teoksia

MARIA-LIISA VARTIO

III

TAMMI

MERETOJA NIEMI OMAHEIMO RYTISALO SAARIKOSKI SAVONLAHTI TURUNEN VALKAMA VASANTOLA WESELIUS

Toimittaneet

SAARA TURUNEN JA PETRA MAISONEN

suurteoksia III

TAMMI

HELSINKI

1. painos

© Kirjoittajat ja Tammi 2025

Tammi on osa Werner Söderström Osakeyhtiötä

Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki

ISBN 978-952-04-7145-3

Painettu EU:ssa 2025

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut: tuotevastuu@tammi.fi

SISÄLLYS

ESIPUHE 7

RIIKKA ALA-HARJA, LENA ANDERSSON: Omavaltaista menettelyä 9

SARA AL HUSAINI, NAWAL EL SAADAWI: Nainen nollapisteessä 23

SOFIA BLANCO SEQUEIROS, L. M. MONTGOMERY: Pieni runotyttö 35

NOORA DADU, EEVA-LIISA MANNER: Kirjoitettu kivi 49

MIRA ESKELINEN, TORREY PETERS: Detransition, baby 72

AINO FRILANDER, VIVIAN GORNICK: Toisissamme kiinni 89

VILJA-TUULIA HUOTARINEN, TUA FORSSTRÖM: Lokakuun iltana soudin
järvelle 104

IRENE KAJO, ANNE RICE: Veren vangit 117

SIRPA KYRRÖNEN, RAKEL LIEHU: Bul bul 126

TAINA LATVALA, MONIKA FAGERHOLM: Ihanat naiset rannalla 138

HANNA MERETOJA, JEANETTE WINTERSON: Majakanvartija 159

MARJO NIEMI, ANNI SUMARI: Mitta ja määrä 176

RAISA OMAHEIMO, CARMEN MARIA MACHADO: Kahdeksan puraisua 190

MINNA RYTISALO, ALBA DE CÉSPEDES: Kielletty päiväkirja 206

SONJA SAARIKOSKI, SVETLANA ALEKSIJEVIČ: Tšernobylistä nousee
rukous 221

SISKO SAVONLAHTI, SINIKKA NOPOLA: Tervehdin teitä

kevätssukkahousuilla 237

SAARA TURUNEN, MARJA-LIISA VARTIO: Se on sitten kevät 251

MERI VALKAMA, SARA STRIDSBERG: Rakkauden Antarktis 260

SATU VASANTOLA, TONI MORRISON: Minun kansani, minun rakkaani 275

HANNA WESELIUS, EEVA-LIISA MANNER: Hippopotamus 288

KIRJOITTAJAT 312

Esipuhe

Sysäys ensimmäisen Suurteoksia-kirjan tekemiseen syntyi varmaankin jo lähes parikymmentä vuotta sitten kun opiskelin teatterikorkeakoulussa. Jouduin kahlaamaan tietyn määrän klassikoita lävitse voidakseni valmistua. Silmiinpistävää oli se, että lähes kaikki teokset olivat miesten kirjoittamia. (Jos kirjallisuushistoria on miehistä, teatterihistoria on sitä ehkä vieläkin enemmän.) Ja jo tuolloin ihmettelin, kylläkin enimmäkseen vain hiljaa ja omassa päässäni, missä kaikki muut olivat.

Tänä päivänä asiat ovat kenties jonkin verran muuttuneet, mutta uskon silti, että vaihtoehdotet lukemistot ovat edelleen tarpeen. Ainakin itse olisin niitä kaivannut. Olen elänyt vaihteita, joissa olen kadottanut lukemisen. Samaan aikaan olen tiennyt, että Dostojevskin Rikos ja rangaistus on klassikko ja se kannattaisi tuntea, mutta tämä tieto ei ole palauttanut minua kirjojen pariin. On tarvittu jotakin täsmällisempää, on tarvittu ihmisiä, jotka ovat suosittelleet kirjoja siksi, että he ovat itse niistä innostuneet, siksi että ne ovat koskettaneet heitä tai tarjonneet uusia ajatuksia.

Ensimmäisten Suurteos-kokoelmien jälkeen tuntui melko selvältä, ettei kahta voinut olla ilman kolmatta. Suurteoksia on alusta alkaen

ollut leikkimielisen suurellinen projekti, sen kertoo varmasti jo sarjan nimi, jossa on häivähdys ironiaa, häivähdys vilpittömyyttä. Joka tapauksessa ajattelen, että matkan varrella projektista on kehkeytynyt jotakin paljon isompaa kuin aluksi osasimme aavistaa. En tarkoita mitään sellaista mahtipontista, joka viittaa maineeseen ja kunniaan, tarkoitan sitä, että olen sarjan myötä löytänyt uusia kirjoja, tavannut kirjailijoita ja saanut ihastella heidän tapaansa lukea ja kirjoittaa.

Olen ylpeä kaikista teksteistä, joita näihin kolmeen kirjaan on kirjoitettu. Mielestäni ne sisältävät loistavaa kirjallista ajattelua, joka yhdistyy kirjailijoiden henkilökohtaisiin kokemuksiin. Lisäksi jokainen Suurteos-sarjan osa on omanlaisensa, osittain suunnitellusti, osittain sattumusten seurauksena. Ihmeellistä on myös se, että aivan kuin itsettään kirjailijoiden mukaan valitsemat teokset, heidän oma tuotantonsa ja teksteissä käsitellyt aiheet alkavat keskustella toistensa kanssa. Tietyt teemat toistuvat ja väreilevät paitsi kunkin teoksen sisällä myös kirjasta toiseen, ja kaikkienensa sarja muodostaa kiehtovan kokonaisuuden.

Suurteoksia-kolmikkoa voi lukea juuri niin kuin haluaa, järjestyksessä, takaperin tai sieltä täältä. Itselläni on tapana kirjahyllyn ohitse kävellessäni ottaa jokin teoksista käteeni, avata se satunnaisesti kohdasta ja lukea eteeni osunut teksti. Mietiskelen sitä jonkin aikaa, kunnes on taas aika ohittaa hylly, kiinnostua jälleen uudesta kirjailijasta, liittyä kirjaston varausjonoon, samoilla kirjakaupoissa ja divareissa, jatkaa lukemista.

Helsingissä 9. toukokuuta 2025

Saara Turunen

RIIKKA ALA-HARJA

LENA ANDERSSON:

*Omavaltaista menettelyä
– romaani rakkaudesta*

Ester treenaa maratonille.

He puhuvat polvesta.

Ester Nilsson och Hugo Rask.

Ester koskettaa kädellä Hugon polvea ja Hugo koskettaa kädellä Esterin polvea, ja se on ensimmäinen ruumiillinen näytös.

Sen jälkeen tulee toinen ruumiillinen näytös ja kolmas ja neljäs. Niissä he ovat jo alasti.

Sitten tällaiset näytökset loppuvat. Sillä seuraavat näytökset ovat odottamista ohittamista pettymystä toivon heräämistä päätöksiä

päättösten purkamista halveksuntaa vihaa viestejä hiljaisuutta hyvitystä ilkeyttä toivon uudelleen heräämistä kylmäkiskoisuutta pakenevista piinaa halpamaisuutta kehumista laiminlyömistä innottomuutta livistämistä viileyttä karkaamista.

Ja koko tuon ajan Ester valmistautuu Tukholman maratonille. Hänellä on selkeä tavoite: hän tahtoo päästä maaliin.

Ester pinkoo. Joka paikkaan. Hän ryntää aina sinne, minne Hugo pyytää tai Ester kuvittelee Hugon pyytävän.

Ester maratonare

och

jag halvmaratonare.

(Kyllä, kyllä minä haluan puolikkaan. Ester haluaa kokonaisen.)

Olen ilmoittautunut puolimaratonille, jonka startti on kahden päivän päästä.

Pohdin aamun ensimmäisessä viestissä toisenpuolisolle, osallistunko kisaan, vaikka olen flunssatoipilas.

Toisenpuoliso vastaa minulle välittömästi (meidän suhteemme perustuu viestittelyyn ja monimutkaisesti järjestettyihin salaisiin tapaamisiin minun makuuhuoneessani), toisenpuoliso vastaa minulle työpöytänsä äärestä, että ilman muuta, mene, mene,

juokse se,

ja minä juoksen.

Nostan jalkoja, rata tömähcele, jaksan kilometrit, rynnin maalin linjan yli, *vad fan!*

Kotona minua alkaa huimata terävästi. Aivan kuin menettäisin silmänräpäykseksi kaiken hallinnan.

Miksi toisenpuoliso neuvoi minua osallistumaan kisaan?

Miksi hän väitti, että olen puoliterve, vaikka olen puolisairas?

Tai oikeammin: miksi minä tottelin häntä?

Miksi haluan koko ajan niin kovasti miellyttää toisenpuolisoa?

Koska haluan hänet itselleni, kokonaan. Koska hän on minulla vain puoliksi, ja minä olen hänen patistamana juossut puolikipeänä puolimaratonin ja minun pääpuolessani heittää nyt puolikkaan sekunnin.

Hänelle minä en voi olla avoimesti puoliso, koska toisenpuoliso ja se toinen (siis ensimmäinen) eivät pidä avointa suhdetta mahdollisena, ja ehkä en minäkään pystyisi antautumaan monisuhteisuuden mahdolliselle ilolle, ainakaan ilman ahdistusta.

Todellakin: olen juossut puolimaratonin puolikipeänä, täysihastuneena, miellyttääkseni toisenpuolisoa, noudattaakseni hänen vankkaa mielipidettään.

Ja miten minä jälkikäteen nyt syytänkin häntä! Aivan kuin minulla ei olisi omaa vapaata tahtoa.

*

Omavaltaista menettelyä -romaanin alussa runoilija, esseisti Ester Nilssonia pyydetään esitelmöimään Hugo Raskin taiteesta. Ester ryhtyy kirjoittamaan ajoissa ”...jotta hän pääsisi kollektiivisen kielen taakse, välttäisi tavanomaisiksi fraaseiksi kangistuneet standardiajatukset”. Nilsson naputtaa näppäimistöä ja pyörittää kieltä suussa, hän kirjoittaa äidinkielellään kaunokirjallista analyysia kuvataiteilijasta ja hänen teoksistaan.

Ja samalla hän rakastuu henkilöönsä: ”...sanat olivat hänen, ja niillä hän kuvaili hyväillen miehen teoksia, jotka puolestaan olivat mies.”

Ester totisesti luo jo asioita ennen kuin on edes tavannut Hugoa. ”Päivä päivältä Esterin kirjoittaessa hänessä voimistui tunne, että hän kuului yhteen aiheensa kanssa. Tunne vaihtui kunnioituksesta *sunnuntai* arvostukseksi *tiistai* ja *torstaihin* mennessä jomottavaksi ikäväksi, *perjantaina* painavaksi kaipaukseksi.”

Esterin sisällä humisee ja pauhaa.

Kun Hugo Rask ennen esitelmää koskettaa Esterin tuolille laske-
maa päällystakkia, humina voimistuu. Ester ei ole milloinkaan nähnyt
kenenkään koskettavan mitään niin aistillisesti.

Esitelmän jälkeen Hugo saapuu kasvot loistaen kiittämään Este-
riä, kertomaan miten kukaan ei koskaan ole ymmärtänyt häntä noin
syvällisesti ja tarkasti.

Och Ester!

Det susade och brusade i henne.

Humina. Valtava pauhu!

*

Minun huimaukseni ei ota laantuakseen.

Tämä puolimaratonin jälkeinen huimaus.

Mutta ei muukaan humina ja pauhu. Olen rakastunut, tai noh,
hullaantunut, ja kyllä me viestittelemmekin toisenpuolison kanssa,
som galna. Kerran yksi viesti lähtee vahingossa neljäsataa kertaa,
kunnes operaattori ottaa minuun yhteyttä, että sulje nyt hyvä ihminen
puhelin.

Pitäisi osata sanoa nej.

Nej!

Ja onhan toisenpuoliso myös vähän työhullu (kuten Hugo Rask – ja niin taidamme olla Ester Nilsson ja minäkin). Toisenpuoliso työskentelee aamut, päivät ja illat ja puhuukin aika lailla vain töistään, luoja kiitos ei kovinkaan paljon puolisostaan. Eikä hän aina tule ajoissa paikalle jos menemme kahville, tai ei tule ollenkaan, ja minä lähetän hänelle viisi viestiä tuleeko hän, ja sitten lopulta soitan eikä hän vastaa, ja kun sitten lähden kahvilasta, hän soittaaakin todella anteeksipyytävänä, että oli uppoutunut töihin eikä tajunnut katsoa kelloa ja että hän on jo matkalla kahvilaan, ja minä ryntään takaisin, ja niin tekee Esterkin, *kära* Ester, hän odottaa koko päivän Hugon puhelua tai viestiä, eikä semmoista kuulu, ja sitten hän jo valmistautuu yöpuulle, ja sitten Hugo soittaa, ja niin Esterkin, *stackars* Ester porhaltaa Hugon luo kuin joku oikea hullu, ryntäilijä. Ja noin vain Ester jättää pitkäaikaisen kumppaninsa Perin sekä heidän yhteisen kotinsa, ja taas hän kirjoittaa lisää Hugo Raskin taiteesta, ja eräänä sovittuna iltana hän kokkaa Hugolle tarkkaan mietityn aterian, hän haluaisi valmistaa myös yhteisen raukean aamiaisen, hän pinkoo kohti päämääräänsä, mutta maaliviiva

siirtyy

koko

ajan.

*

Olen varma että puolimaratonin aiheuttama huimaus menee itsestään ohi.

Että panemalla ja viestittelemällä toisen ihmisen puolison kanssa kaikki korjaantuu ja huimaus hälvenee ja puoliset eroavat, koska onhan

se nyt ihan selvästi näköpiirissä, kaikki merkit (...) viittaavat siihen, että toisenpuoliso jättää virallisen puolisonsa joka näyttää työpaikansa kuvassa selvästi avioliittoonsa kyllästyneeltä.

Kun Hugo matkustaa Skåneen, Ester päättelee Hugon lähteneen kertomaan, että nyt hänellä on pääkaupungissa suhde ja siksi hän hylkää vanhan. Ester on asiasta varma, Ester on laatinut käsikirjoituksen.

Siitä hetkestä, siitä *satans* hetkestä, kun häntä pyydetään tekemään esitelmä Hugo Raskista, ennen kuin hän on edes tavannut Hugo Raskia, kun hän jo kirjoittaessaan Hugo Raskista rakastuu häneen, siitä hetkestä lähtien Ester Nilsson on kirjoittanut itselleen uuden puolison. Hän on jättänyt Perin, ja nyt on Hugon vuoro jättää skånelainen.

Ja koko tämän ajan Ester juoksee, ja Hugokin on aloittanut lenkkeilyn uudelleen (ainakin väittää niin). He puhuvat polvista ja koskettavat niitä. Ester treenaa tosissaan maratonille, Esterille ei kelpaa puolikas, hän haluaa täyden antiikin maratonin, hän haluaa Hugo Raskin täysin itselleen, *hon vill ha en 100 % symbios*.

Ensimmäisen yhteisen yön jälkeiselle aamiaiselle Ester ostaa mysliä ja jogurttia. Mutta Hugo ei halua jäädä niistä nauttimaan, vaan on lähdössä ateljeehen ilman aamupalaa. Hugo huikkaa ovelta, että soitellaan. ”Ei, ikävä kyllä se ei mene niin. Me soittelemme, jos sinusta tuntuu siltä”, Ester vastaa.

Ja niin Hugo ryntää ulos kajoamatta mysliin ja jogurttiin, eikä soita.

*

Lähetän toisenpuolisolle niiden neljänsadan saman viestin lisäksi kasapäin muita viestejä sekä kuvia, esimerkiksi otoksen, jossa aurinko värjää meidän yhteisen kävelyrantamme vaaleanpunaiseksi.

Pinkki on niin ihana väri luonnossa, mutta ei enää valokuvassa tai maalauksessa.

Pinkki rakkaus ei ole minua varten.

Mutkikas, hankala rakkaus on.

Kuinka paljon tämä rakkaus vie aikaa ja tilaa?

Helvetisti. Koko elämän! Ei mitään puolikkaita, saatana.

Joka tiistai käyn juoksuryhmässä hengästyessä, suoritan keskittyneesti valmentajan meille miettimät treenit, metsäinen hiekkapohja tömähтелеe, kun etenen korkeilla askelilla. Valmentaja käskee meitä nostamaan jalkoja vielä enemmän ja siksi nostan, ainakin hänen kohdallaan. Tunnen itseni voimakkaaksi, en ehkä antilooppimaisen nopeaksi, mutta jaksavaksi ja yritteliääksi.

Ja kun juoksen intervalliharjoituksen loppumetrit niin lujaa kuin lähtee, valmentaja ja muut juoksijat hurraavat ja huutavat nimeäni maaliviivalla.

Juoksemisessa ei ole mitään järkeä jos ei ole maalia.

Esterillä on: juosta Tukholman maraton niin ettei mikään vaiva häntä vaivaa, että polvi on kunnossa ja että hiilihydraattien tankkaaminen on osunut kohdilleen.

Och det andra målet: saada Hugo Rask kokonaan itselleen.

Siihen Ester käyttää kieltään, kirjoittamistaan.

Voiko näin palava halu kirittää kielen uusille kierroksille?

Minusta ainakin tuntuu, etten koskaan ole kirjoittanut niin tarkasti ja voimakkaasti kuin nyt toisenpuolisolle kirjoitan. Sormistani lähtee

rymistelevää, lujaa, hengästynyttä tekstiä. Juoksen äidinkieleni kanssa täyspittkää maratonia, sydän hakkaa, syke nousee, veri virtaa, hengitys kiihtyy, pallea laajenee ja suussani lepäävä kieli, ruumiini nopein tahdonalainen lihaskimppu, napsahtelee kitalakea vasten. Teksti hakkaa, nousee, virtaa, se kiihtyy, laajenee ja napsahtelee.

Runoilija, esseisti Ester Nilssonin mielestä kirjailijan ainoa tehtävä on todellisuuden koodien purkaminen ja mahdollisimman todenmukainen havainnointi kielen avulla. Ester uskoo lujasti, että kirjoittamalla hän jonain päivänä ymmärtää, miten maailma on rakentunut.

Purkautuvatko todellisuuden koodit Esterin tai minun kirjoituksissa? Havainnoimmeko me kielen avulla jotain todellista, oikeaa; pystymmekö välttämään löysät ja laahaavat ajatukset?

Tuoko pauhaava halu kieleemme jotain uutta, jotain olennaista, oikeasti merkityksellistä?

Ovatko lopulta kaikki tekstimme himoa toista ihmistä kohtaan, äidinkielellä käytyä kiihottavaa, aistillista aktia, virtaavaa halua, seksuaalista sähköimpulssikimppua?

Voiko kirjoittamallaan kielellä rakastaa?

*

Minun huimaukseni ei ota laantuakseen.

Eränä maanantaina, kun ajan ystävältä lainattua Volvoa, tajuni mustenee sekunnin murto-osaksi. Pelästyn, minun on pakko ajaa tienposkeen ja soittaa terveysasemalle.

Tuima lääkäri teettää minulla sarjan testejä, joiden jälkeen hän

lausuu diagnoosinsa: asentohuimaus. Minun sisäkorvani kaarikäytävissä vallitsee epätasapaino.

Lääkäri ojentaa minulle kasan papereita, joihin on piirretty eri lääkärimiesten sukunimillä nimettyjä manöövereitä. Minun pitää maata sängyllä ja pyöriä harjoitteiden mukaan. Alan käännellä päätä oikealle ja sitten vasemmalle John Epleyn miettimällä tavalla. Yksin. Tai John Epleyn kanssa. Sängyssäni. Sinne yleensä odotan toisenpuolisoa; emmehän me voi tavata hänen kotonaan.

Kieriskelen.

Huimaus helpottaa välittömästi.

*

Kesäkuun ensimmäisenä viikonloppuna Ester Nilsson starttaa elämänsä ensimmäiselle maratonille. Ester on harjoitellut koko talven maaliintuloa varten. Hän tavoittaa päämääränsä, hän on juossut reilut 42 kilometriä pääkaupungin kaduilla ja rannoilla, hänen olisi syytä olla tyytyväinen.

Hän ei ole.

Hugo Rask on loitonnut yhä kauemmas.

Ester haluaa juosta rinnakkain Hugon kanssa, ei hänen perässään. Ester on kiihkeä ja odottava, hänen sisällään räätisee ja karjuu, mutta Hugo Rask rymistelee aina edellä. Hugo juoksee ristiin rastiin, silloin kun hän haluaa, ilman määränpäättä ja lopputulosta.

Miksi kiinnittää numerolappu hakaneulalla rintaan, kun voi vapaasti pinkoa puistoissa ja pusikoissa? Juoksunhan pitäisi olla kahleetonta ja hilpeää, kevyttä menoa.

Kuten toisenpuolisolla, joka siirtyilee pitkin pinkiksi värjäytyneitä merenrantoja aina vähän huojuen, todellakin ristiin rastiin.

Niin, useimmiten hän taitaa olla viestejä kirjoittaessaan sakeassa humalassa, tajuan myöhemmin. Silloinkin kun hän naputteli, että minun ehdottomasti kannattaa osallistua puolimaratonille.

Maratoonari Ester Nilsson!

Halu Nilsson, Kaiho Nilsson, Ikuinen Toivo Nilsson!

Tämä Nilsson makaa uuden kotinsa lattialla ja uikuttaa.

Eikä hän enää edes pysty kirjoittamaan, tekemään omaa taiteellista työtään. ”Hän sai aikaiseksi vain pelkkiä kuolleita fraaseja, jotka levittivät kalman hajua tekstiin.”

*

Kun Ester ja Hugo tapaavat vielä kerran, luultavasti viimeisen, ”Esteristä tuntui, että hän oli saanut tilaisuuden aloittaa uudelleen suhteen Hugon kanssa, mutta hän oli pilannut kaiken tärkeydellään, piikittelyllään ja väittelyhalullaan”.

Juuri ennen kuin he eroavat, Hugo lausuu Esterille *lycka till då*, kaikkea hyvää sitten, ja palaa ateljeehen. ”Siinäpä fraasi, jolla on kaikki murha-aseen ominaisuudet”, Ester ajattelee.

Silloin Esterille kirkastuu, mitä hänen pitäisi vielä tehdä. On puhuttava asiat halki, tänä iltana on tapahduttava vielä jotain.

Ester jää kadulle odottamaan, että Hugo lopettaa ateljeessa.

Ester, Ester juokse pois! Jatka matkaa, älä piinaa itseäsi. Juokse vapaasti niityillä ja jätä ihminen, jonka taidetta et enää edes arvosta. Älä jää seisomaan kylmään, aivan liian vähissä vaatteissa.

Mutta sinne se jää!

Ester, Ester, *varför?* Etkö kuule huutoani?

Ei hän kuule, ei hän minua kuuntele.

Sillä Esterin pauhu ei ota laantuakseen. Hänellä ei ole diagnoosia, eikä Ester suorita Epleyn, Gufonin eikä Lempertin parantavia manöövereitä, tai suorittaisi jos jokaisen manööverin nimi olisi Rask.

Ester seisoo ohuessa takissaan (se sama takkiko, jota Hugo aistillisesti hipelöi esitelmätilaisuuden alussa, heidän ensimmäisellä tapaamisellaan, se samako, Ester?) ja odottaa että pääsee selvittämään asiat perin pohjin niin että ne etenisivät viralliseen tulokseen ja kultamitaliin.

Hugo Rask ilmaantuu ateljeesta kadulle, mutta ateljeessa palaa vielä valo, hänen nuori assistenttinsa Eva-Stina on jäänyt töihin.

Hugo lähtee kävelemään kotiinsa.

Ester odottaa hetken ja kävelee sitten Hugon perään. Pian hän seisoo Hugon kotiovella ja soittaa kelloa.

Sisällä asunnon uumenissa, Hugon jääkaapin ovesa lukee Esterin kirjoittama subjektin, predikaatin ja objektin sisältävä rakkaudentunnustus. ”Siinä luki muutakin kuin ’Minä rakastan sinua’. Jos otti huomioon asiayhteyden, taustan, Esterin luonteen, kontekstin ja sen mitä rivien välissä luki, lapussa sanottiin pikemminkin: ’Rakastan sinua koko sielullani, olen aina kiltti sinulle, haluan meille pelkkää hyvää, joten miksi katsot oikeudeksesi käyttäytyä tuolla tavalla.’”

Hugo avaa oven, katsoo vaivautuneena rappukäytävässä seisovaa Esteriä ja lausuu:

”Det kommer... en annan... det kommer Eva-Stina.”

Ester paiskaa oven kiinni ja ryntää portaat alas.

Kadulla hän ei enää juokse.
Nyt hän on
hyvin,
hyvin hidas.

*

Illalla toisenpuoliso saapuu luokseni myslipaketti kainalossa. Ilahdun, sillä paketti tarkoittaa, että hän jää yöksi, myslihän on aamiaisruokaa.

Mutta ei hän jää aamiaiselle, hän poistuu panemisen jälkeen.

Heittäydyn sängylle ja vaikeroin.

”Hugo ei koskaan lähtenyt jatkamaan mistään, mitä Ester sanoi. Ester lähti aina jatkamaan kaikesta, mitä Hugo sanoi. Kumpikaan ei ollut kovin kiinnostunut Esteristä, mutta molemmat olivat kiinnostuneita Hugosta.”

Yhtäkkiä Ester seisoo sänkyäni vieressä, *vad gör hon här*, ohuessa takissaan, täällä sisällä se on varmasti miellyttävän lämmin.

En sano hänelle mitään, nyökkään vain.

Nilsson naurahtaa ja tarttuu painavaan talvipeittooni, hulmauttaa sen ilmaan, levittää peiton päälleni ja käärii minut huolellisesti kääröksi.

En enää pyöri, saan olla paikoillani. Mikään ei laukkaa tai kupli. Kaikki on rauhallista, aivan hiljaista.

Me olemme vierekkäin, me olemme ääneti, me emme päästele kuolleita fraaseja, me emme kuvittele mitään, nu skriver vi inte.

Suljen silmäni.

Minä olen käärö. Minä olen irti, minä olen kielen takana.

Aamulla avaan myslipaketin ja alan lusikoida myslsiä ja jugurttia.

Toisenpuolison myslsi on aivan liian makeaa.

Se ällöttää minua.

Työnnän paketin kaapinperälle.

*

Kuukautta myöhemmin keittiössä lentää perhonen.

Ruskea, ruma perhonen.

Katonrajassa lentää toinenkin.

Käyn ruokakaapin läpi. En löydä perhosten pesäpaikkaa.

Lopulta kurkistan purkkien ja pakettien taakse työntämäni toisenpuolison myslsipakettiin.

Se on täynnä vaaleita, kiemurtavia toukkia ja puoliksi koteloituneita, tulevia perhosia.

Päästän lyhyen, kimeän huudon.

Heitän kaapin kaikki paketit ja pussit mustaan jätessäkkiin ja kannan säkin ulos.

Illalla Volvo-ystäväni vitsailee, mikseivät kaikki eläimet saa majailta kotitalouksissa. Miksei kodeissamme voisi kissojen ja gekkojen lisäksi iloita myös toukista ja perhosista?

Ystävä kehottaa ostamaan koisa-ansan ja virittämään sen keittiöön. Ansa on tuutattu täyteen feromoneja, jotka houkuttelevat perhosia seksinhajulla, ystävä selittää.

Haluan valita kotieläimeni. Astelen seuraavana aamuna Clas Ohlsonille ja ostan ansan.

Parin päivän päästä ansassa on jo monta perhosta.

Tapan toisenpuolison kotiini kuljettamat eläimet.

Tapan murha-aseella kaikki.

Lycka till då.

Lena Andersson: *Omavaltaista menettelyä: romaani rakkaudesta*. Suomentanut Sanna Manninen. Siltala 2014.

Tony Morrison

On olemassa teoksia, jotka ovat elämää suurempia. Sellaisia jotka eivät jätä rauhaan, jotka muuttavat peruuttamattomasti tapaamme nähdä maailmaa ja hahmottaa sekä mennyttä että tulevaa. Ilman noita kirjoja emme olisi samoja ihmisiä, meiltä puuttuisi jotakin.

Suurteoksia III -antologiassa 20 kirjailijaa kertoo, miten kirjat ovat kietoutuneet heidän elämäänsä. Mukana ovat Riikka Ala-Harja, Sara Al Husaini, Sofia Blanco Sequeiros, Noora Dadu, Mira Eskelinen, Aino Frilander, Vilja-Tuulia Huotarinen, Irene Kajo, Sirpa Kyyrönen, Taina Latvala, Hanna Meretoja, Marjo Niemi, Raisa Omaheimo, Minna Rytisalo, Sonja Saarikoski, Sisko Savonlahti, Saara Turunen, Meri Valkama, Satu Vasantola ja Hanna Weselius.

Lena Andersson

EEVA-LIISA MANNER

84.2 ISBN 978-952-04-7145-3

WWW.TAMMI.FI

Kansi: Laura Lyytinen